

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Országgyűlés Hivatala
Érk.: 2004 MARC 0 8.
Iroményszám: T/9175.

Képviselői önálló indítvány

**a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény, valamint a
gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
módosításáról**

1. §

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 77. §-a következő új (4) bekezdéssel egészül ki:

”(4) A gyermek egy évet meg nem haladó időtartamú külföldre távozását a gyámhatóság engedélyezi, amennyiben a szülők e kérdésben nem tudnak megállapodni, illetve amennyiben azt a 14. életévét betöltött gyermek a szülők megállapodása ellenére kéri, feltéve, hogy a külföldi tartózkodás feltételei biztosítottak és az a gyermek érdekét szolgálja. Az engedélyezésre vonatkozó gyámügyi eljárást a 14. életévét betöltött gyermek által – akár törvényes képviselője hozzájárulása nélkül – előterjesztett kérelemre is le kell folytatni. A gyámügyi eljárás során a gyermek végleges külföldre távozására vonatkozó szabályok értelemszerűen alkalmazandók.”

2. §

A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 114. §-a a következő új g) ponttal egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi g) pont jelölése h) pontra, a jelenlegi h) pont jelölése i) pontra, a jelenlegi i) pont jelölése j) pontra, a jelenlegi j) pont jelölése k) pontra változik:

”g) engedélyezi a gyermek egy évet meg nem haladó időtartamú külföldre távozását.”.

3. §

Ez a törvény a kihirdetést követő nyolcadik napon lép hatályba.

Indokolás

Az 1. §-hoz

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) hatályos rendelkezései értelmében a gyermek tartózkodási helyét, mint a kiskorú sorsát érintő lényeges kérdést a szülők közösen állapítják meg. Amennyiben a szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők között e kérdésben vita van, bármelyikük kérelmére a gyámhatóság dönt, míg a különélő szülők közötti vita eldöntése a bíróság hatáskörébe tartozik. Főszabályként tehát a gyermek tartózkodási helyét a szülők határozzák meg.

A szülők döntési jogkörét a Csjt. 77. § (2) és (3) bekezdése a gyermek érdekében két vonatkozásban korlátozza. Az (2) bekezdés szerint: "A tizenhatodik életévét betöltött gyermek a szülői házat vagy a szülők által kijelölt más tartózkodási helyet a gyámhatóság engedélyével a szülők beleegyezése nélkül is elhagyhatja, ha az fontos okból érdekében áll." Ezen rendelkezés a felnőttkorhoz közelálló fiatalok részére biztosít lehetőséget arra, hogy érdekeit a szülők akaratával szemben is érvényesítse. A gyámhivatal ez esetben kizárólag akkor engedélyezi a szülők által kijelölt tartózkodási hely elhagyását, ha az a kiskorú érdekében áll. A szabályozás gyakorlati érvényesülésének fontos feltétele, hogy az egyébként korlátozottan cselekvőképes kiskorú a szükséges kérelmet akár törvényes képviselője hozzájárulása nélkül, önállóan is előterjesztheti.

A szülők döntési jogkörének másik korlátját a 77. § (3) bekezdése rögzíti: "A szülőnek a gyermek végleges külföldre távozására vonatkozó nyilatkozatához a gyámhatóság jóváhagyása szükséges." A jóváhagyás ez esetben csupán végleges külföldre távozás esetén szükséges, tehát azt nem kell beszerezni, ha a gyermek határozott időre hagyja el az országot.

A javaslat a hatályos szabályozás kiegészítése által a kiskorú gyermek jogainak és törvényes érdekeinek a korábbinál erőteljesebb érvényesülését célozza.

Az Alkotmány 16. §-a elvi éllel rögzíti: "A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit."

A Csjt. 1. § (1) bekezdése szerint a törvény céljai között szerepel a gyermekért való felelősség fokozása, valamint az ifjúság fejlődésének és nevelésének előmozdítása. Az 1. § (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy a törvény alkalmazása során mindenkor a kiskorú gyermek érdekében figyelemmel, jogait biztosítva kell eljárni.

Az 1997. évi XXXI. törvény 8. § (1) bekezdése alapján a gyermeknek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, valamint ahhoz, hogy véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe vegyék. A (3) bekezdés értelmében a gyermeknek joga van ahhoz, hogy alapvető jogai megsértése esetén bíróságnál vagy a törvényben meghatározott más szerveknél eljárást kezdeményezzen.

A gyermek megfelelő gondozásának és nevelésének előfeltétele a gyermek érdekeinek figyelembe vétele a tartózkodási hely megválasztása során. A tartózkodási hely megválasztásának különös esetével állunk szemben, ha a kiskorú érdekében álló (így különösen oktatási-, nevelési-, kulturális-, művészeti- vagy sportcélú, illetve a gyermek testi, értelmi és erkölcsi fejlődését egyéb módon elősegítő), határozott idejű külföldi tartózkodás kérdése merül fel. A kiskorú gyermeknek oktatási intézmények keretein belül, pályázati rendszerben, ilyen jellegű szolgáltatások nyújtására szakosodott hazai, külföldi, illetve nemzetközi szervezeteken keresztül mind gyakrabban nyílik lehetősége olyan külföldi utakon való részvételre, melyek ismeretszintjét, jellemfejlődését, társadalmi integrációját pozitív irányban befolyásolják. Mivel a társadalmi-gazdasági viszonyok változása folytán a kiskorú gyermekek – meghatározott pozitív társadalmi célok elérését szolgáló – külföldön tartózkodáshoz a korábbinál lényegesen jelentősebb érdek fűződik, indokolt e téren a jogi szabályozás átalakítása. A jogszabály módosítás célja a gyermekek testi, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése érdekében annak lehetővé tétele, hogy a szülői felügyeleti jogát visszaélészerűen gyakorló szülő ne tudja megakadályozni a kiskorú gyermek határozott időre történő külföldre távozását.

Bár a javaslat mindenképpen a kiskorú gyermek érdekeinek a hatályos jogszabályban rögzítettél erőteljesebb védelmére irányul, nem hagyható figyelmen kívül a család intézményének védelme, valamint a szülő-gyermek kapcsolat háborítatlansága sem. A fentiekre tekintettel a gyermek külföldi tartózkodásával kapcsolatban meghatározott feltételek

vizsgálata mindenképpen szükséges. Ezen feltételek között első helyen szerepel, hogy a külföldi tartózkodásnak a kiskorú gyermek testi, értelmi és erkölcsi fejlődését elő kell segítenie. Ilyen tartózkodásnak minősül különösen az oktatási-, nevelési-, kulturális-, művészeti- vagy sportcélú, illetve a gyermek testi, értelmi és erkölcsi fejlődését egyéb módon elősegítő külföldi tartózkodás. További lényeges kérdés a külföldi tartózkodáshoz szükséges feltételek fennállásának vizsgálata. Ezen feltételek a tartózkodás objektív lehetőségére vonatkoznak, vagyis arra, hogy a gyermek megfelelő életkörülményei, elhelyezése, gondozása, felügyelete biztosított-e a külföldi államban, illetve nem állnak-e fenn olyan körülmények, amelyek a gyermek testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyeztetik. A fentiekén túl szintén meghatározásra szorul a gyermek külföldi tartózkodásának időtartama. A Javaslát ezt legfeljebb egy évben állapítja meg, mivel ezen időtartamnál hosszabb külföldi tartózkodás a családi kapcsolatok erodálódásához vezethet.

A Javaslát értelmében a gyermek külföldi tartózkodását – a szükséges feltételek fennállása esetén – a gyámhatóság akkor engedélyezi, ha e kérdésben a szülők nem tudnak megállapodni, illetve ha az engedélyezést a szülők megállapodása ellenére a 14. életévét betöltött kiskorú maga kéri.

A szabályozni kívánt társadalmi viszony jogi eszközökkel, ezen belül törvénymódosítással való szabályozását az indokolja, hogy a gyermek külföldi tartózkodásának lehetőségét, feltételeit – az életviszony kiemelkedő jelentőségére tekintettel – jelenleg is törvényi szintű szabályozás rendezi, így a korábbiaktól eltérő jogi környezet kialakításához törvénymódosítás szükséges.

A 2. §-hoz

A Javaslát a gyámhatóságot jogosítja fel a kiskorú egy évet meg nem haladó külföldre távozásának engedélyezésére. Az eljárást a Javaslát a városi gyámhatóság hatáskörébe utalja, mely eljárást – a kiskorú gyermek érdekeinek figyelembe vételével – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben, valamint a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendeletben rögzített szabályok szerint folytatja le.

A 3. §-hoz

Tekintettel arra, hogy a jogszabály alkalmazása nem igényel előzetes felkészülést, a hatályba lépés napja a kihirdetést követő nyolcadik nap.

Budapest, 2004. március 8.

Dr. Schvarcz Tibor
(MSZP)